

Stockholm den 28 augusti 2015

Socialdepartementet

103 33 Stockholm

Yttrande över socialförsäkringsutredningen ”SOU 2015:21 Mer trygghet och bättre försäkring” av Konstnärernas Riksorganisation (KRO), Sveriges Konsthantverkare och Industriformgivare (KIF), Svenska Fotografers Förbund (SFF) och Föreningen Svenska Tecknare (ST).

Presentation

KRO/KIF, SFF och ST är fyra olika organisationer med liknande mål. Vi jobbar med att förbättra våra medlemmars ekonomiska och sociala villkor och därmed göra det möjligt för professionella bild- och formkonstnärer, fotografer, illustratörer, serietecknare och formgivare att vara yrkesverksamma. Tillsammans representerar vi upp mot 7000 medlemmar. Åtta av tio av våra medlemmar är egenföretagare. En del av dem är kombinatörer.

Enligt en rapport från Konstnärsnämnden (från 2011) jobbar yrkesverksamma kulturskapare mer, frilansar mer, är oftare egna företagare, har högre utbildning, sjukskriver sig mindre och har ett lägre uttag av sjukförsäkringen och föräldrapenningen än genomsnittssvensken. Kulturskapare är nettoinbetalare till sjukförsäkringen eftersom de ofta nekas sjuk- och föräldrapenning. Inte för att de saknar arbete och inkomst, utan för att reglerna inte fungerar på en typisk konstnärlig verksamhet.

Vi står helt och hållet bakom det remissvar som tagits fram av KLYS, i vilken våra fyra organisationer är medlemmar. Se KLYS remissvar infogat här:

http://www.klys.se/bdh_filearea/Remissvar_och_yttranden/Trygghetssystem/socialforsakringsutredningen_SOU_2015_21.pdf

Vi vill dock komplettera KLYS remissvar med nedan.

Våra synpunkter på och kommentarer till utredningens förslag:

4.5.1 Förstärkt standardtrygghet

Beräkningen av SGI är i dagsläget anpassat till arbetstagare med längre anställningar och jämn inkomst. Karaktäristiskt för arbetsmarknaden på bild- och formområdet är korta anställningar och uppdrag och återkommande perioder av inkomstlöshet. (SOU 2003:21). Vi tillstyrker därför förslaget om att ersättningsunderlaget istället ska baseras på tidigare faktiska inkomster. Detta kommer förenkla och öka möjligheterna till ökad, skälig och träffsäker SGI. Viktigt för Försäkringskassan att beakta är dock det faktum att tidpunkten för arbetstillfälle och betalningstillfälle kan variera stort, då många kulturskapare får betalning i form av royalty och upphovsrättslig inkomst långt senare efter att arbete utförts.

Förslag: Socialförsäkringsutredningen bör följas upp med en särskild utredning om hur beräkningsgrunderna bör anpassas för frilansande kulturskapares särskilda inkomstbild och förutsättningar på arbetsmarknaden.

7.3 E-inkomst

Att beräkna SGI behöver underlättas för kombinatörer och egenföretagare. Med e-inkomst är det troligt att detta underlättar. Vi tror dock att systemet blir tidsödande och besvärligt för våra medlemmar som enbart är egenföretagare. I princip alla riksdagspartier talar om regelförenklingar för småföretagare vilket man riskerar motverka med ett resurskrävande system.

Förslag: Socialförsäkringsutredningen bör följas upp med en särskild utredning om hur systemet med e-inkomst kan göras enkelt och tidseffektivt även för egenföretagare.

Försäkringskassan och våra medlemmar

Vår erfarenhet visar att våra medlemmar har längre handläggningstider än andra och att utfallen skiljer sig väldigt för liknande typer av ärenden. Från rättssäkerhets- och kvalitetssynpunkt är det viktigt att handläggningen och fastställande av våra medlemmars SIG inte tar längre tid än en normal handläggning. Vi anser att Försäkringskassans kunskap och förståelse för yrkesverksamma kulturskapare behöver stärkas.

Förslag: Inrätta en specialiserad handläggning, liknande modellen Arbetsförmedlingen Kultur Media vilken vi har positiva erfarenheter ifrån.

En modell för fria kulturskapare saknas ännu

I ”Konstnärerna och trygghetssystemen”, [SOU 2003:21](http://www.regeringen.se/contentassets/641f7f02162c4e86be6a57211d8f5ba5/konstnarerna-och-trygghetssystemen)¹, har utredarna Anders Forsman och Ann Larsson föreslagit ett stort antal konstruktiva lösningar för fria kulturskapare och kombinatörer som den stora Socialförsäkringsutredningen inte har tagit hänsyn till.

---

¹ <http://www.regeringen.se/contentassets/641f7f02162c4e86be6a57211d8f5ba5/konstnarerna-och-trygghetssystemen>

På sid 148-149 i SOU 2003:21 skrivs följande: ”Alliansmodellen bör utvidgas i takt med att resurser skapas. Utöver att lösa många konstnärspolitiska problem ökar den också konstnärernas sociala trygghet. För utövande konstnärer dvs. skådespelare, musiker och dansare är alliansmodellen med branschspecifik anpassning till de olika konstområdena, en reform som anpassar de anslutna konstnärernas villkor till trygghetssystemen istället för att anpassa systemen till konstnärerna, vilket är en fördel.

För de konstnärliga upphovsmännen, huvudsakligen bild- och formkonstnärer, komponister, koreografer, dramatiker och författare, är inrättandet av denna typ av allianser svårare då dessa konstnärer driver sitt arbete i projekt och ofta som egenföretagare. En möjlig väg för att bidra till en ökad social trygghet för dessa grupper är att inrätta konstnärliga forskartjänster vid högskolorna.”

I dag finns alltså en lösning för en del skådespelare, musiker och dansare genom alliansmodellen, medan motsvarande lösningar inte har tillskapats för de grupper av kulturskapare som i första hand är egenföretagare, d v s de flesta av våra medlemmar (bild- och formkonstnärer). ”Konstnärliga forskartjänster” är en lösning, men det finns flera andra. Ett annat sätt är att utveckla Konstnärsnämndens stipendier så de blir SGI- och A-kassegrundande. För att hitta den mest lämpliga modellen behövs en särskild utredning.

Förslag: Socialförsäkringsutredningen bör följas upp genom en särskild utredning om hur den sociala tryggheten kan stärkas för fria kulturskapare. Denna utredning bör ta fasta på en hel del av de förslag som tas upp i SOU 2003:21 och utreda hur ett system med konstnärliga forskartjänster eller dylikt kan utformas för de grupper som inte inbegrips i nuvarande kulturallianser.

Eva Månsson, verksamhetsledare KRO/KIF

Ann-Katrine Almqvist, ordförande SFF

Karin Ahlin, ordförande ST